

og have samme dybde som det sydligste. Det skulle i modsætning til de to andre også omfatte standpladser for artilleri. Denne linies anlæg skulle også gruppere sig som de vigtigste veje, men her skulle der endvidere placeres nogle som en "udbygning af de forsvarsmæssigt set vigtigste partier..." Ved alle anlæg skulle der forberedes vejspærringer og -sprængninger. Notatet medførte, at Generalinspektøren for Ingeniørtropperne med ministeriets godkendelse sendtes på rekognoscering i linierne. (9)

De af With nævnte linier var sammenfaldende med de hindrelinier, der var blevet gennemrekognosceret under divisionskommandoøvelsen i Sønderjylland i 1936. Det var i terræn, der i realiteten er sammenfaldende med de to sydligste linier, at man forestillede sig den fremskudte styrke indsat (figurerne 34 og 36). Det må betragtes som næsten sikkert, at de tre linier indgik i Plan for Jyllands-Fyns forsvar, som var kendt af With på det tidspunkt, hvor han udarbejdede notatet.

1937-hærloven

I maj gennemførtes så den nye lov, der på alle her relevante områder var lig det allerede beskrevne lovforslag. Det fynske regiment skulle omorganiseres til et to-bataljoners cyklistregiment. Fodfolkspionerkommandoet blev oprettet. Det fik som forudsat til opgave "at etablere, bevogte og forsvare spærringer m.v. af veje og vandløb i grænseområdet." Fodfolksregimenternes skytskompagnier blev til "kanonkompagnier" med 8 stk. 37 mm panserværnskanoner. I hver bataljon skulle indgå et skytskompagni, der bl.a. skulle have 6 stk. 20 mm lette panserværnskanoner. Rytterregimentet skulle nu bestå af to ryttereskadroner, to cyklisteskadroner, en motorcyklisteskadron med bl.a. 4 stk. 20 mm maskinkanoner, en skytseskadron med bl.a. 6 stk. 20 mm lette panserværnskanoner og en panservognseskadron med ni vogne. Feltartilleriet var som i 32-ordningen på fire afdelinger.

Af luftværnsregimentets tre afdelinger skulle én mobiliseres ved Jydske Division. Divisionens pionerbataljon var fortsat garnisoneret i København. Bestemmelserne for opstilling af bevogtningsafdelinger var som ved 32-ordningen.

1937-hærloven betød, som beskrevet, en forbedring af fodfolksbataljonernes kampkraft gennem tildeling af blandt andet panserværnskanoner. Fodfolkspionerenhederne fik ikke en tilsvarende tildeling af tunge våben. De skulle udover geværer og lette maskingeværer kun tildeles enkelte tunge maskingeværer. (10)

Planlægning for sammendragning til Nørrejylland - Ny divisionschef

Jydske Divisions kommandoøvelse havde i 1936 ligget i Sønderjylland og

KAPITEL 12
KRISER OG KRIGEN - FORBEREDELSE OG FRUSTRATION -
PRIMO OKTOBER 1938 TIL 9 APRIL 1940

Forslaget om et "Enhedsværn"

I slutningen af oktober 1938 fulgte With sit "Forslag af 1938" op med et detaljeret "Forslag til lov om forsvarets ordning", idet forsvaret blev organiseret som det tidligere nævnte "Enhedsværn", omfattende hær, søværn og luftvåben. Fredstidshæren var som skitseret i "Forslag af 1938". I Jylland-Fyn skulle der ud over 1937-ordningens styrke blot ske en genopstilling af det fynske fodfolksregiment. Cyklistregimentet skulle dog bevares og garnisoneres i Tønder, medens Fodfolkspionerkommandoet skulle garnisoneres i Nørrejylland. Rytteri og feltartilleri var uændret, men der garnisoneredes nu en luftværnsafdeling i Jylland. Ingeniørregimentet garnisoneredes - med to pionerbataljoner - i Jylland.

I 1937-ordningen indkaldtes kun 11000 af værnepligtsårgange på 32000. Nu foreslog With, at den dobbelte mængde værnepligtige blev indkaldt. Medens den første uddannelse af de værnepligtige i 1937-ordningen (ved fodfolket) var på 5 måneder, skulle den nu være på 9 måneder således, at man ved overlapning mellem indkaldelseshold kunne sikre sig, at der altid var en beredskabsstyrke. I 18 måneder efter hjemsendelse skulle de værnepligtige kun betragte sig som værende på orlov, d.v.s. at de kunne indkaldes ved en administrativ beslutning. Forslaget ville være relativt kostbart, men nogle af pengene kunne jo betragtes som værende hentet fra deraf reducerede udgifter til arbejdsløse. Samtlige ikke-uddannede værnepligtige skulle have "landstormspligt". Med den således fordoblede anvendelse af værnepligtsmassen ville det - selv med den kun begrænsede udvidelse af fredstidshæren - være muligt at mobilisere en hær af den størrelse, som With ønskede. I Jylland-Fyn kunne opstilles de nødvendige tre divisioner. Fodfolket skulle i krig være på 9 fodfolksregimenter (á tre bataljoner), 9 forstærkningsbataljoner, 9 bevogtningsbataljoner, cyklistregimentet (på fire bataljoner), fodfolkspionerkommandoet (med to panserværnsbataljoner á tre kompagnier) og 3 divisionspanserværnskompagnier. Rytteriet skulle opstille tre divisionsopklaringskommandoer (hver på en ryttereskadron, en cyklisteskadron, en skytseskadron og en motorcyklistdeling) og et motoriseret

opklaringskommando på en motorcyklisteskadron, en motorskytteskadron og en panservogns eskadron. Artilleriet skulle opstille tre lette feltartilleriregimenter (å tre afdelinger), et tungt feltartilleriregiment med tre afdelinger og en selvstændig let afdeling. Af luftværnsartilleri skulle der opstilles fire afdelinger. Ingeniørregimentet skulle i Jylland-Fyn opstille fire pionerbataljoner og to parkkompagnier. Withs "harmonika" var i udtrukket tilstand ganske imponerende. Ordningen ville give en beredskabsstyrke i Jylland-Fyn, der som minimumsstyrke var på godt 4000 mand.

Der var brug for betydelige materielanskaffelser til opstilling af en sådan hær. Dem foreslog With gennemført inden for en periode af 3-4 år. Dette var den længste periode, der kunne være tale om. Vurderingerne fra februar 1938 om en længere fredsperiode betragtede With nu som for optimistiske. Vedrørende spørgsmålet om et nordisk forsvarssamarbejde understregede With det hensigtsmæssige i et samarbejde med Sverige på materielområdet.

Den jyske del af "Enhedsværnets" hær var blevet "afprøvet" under Generalstabsøvelsen i juni 1938. To divisioner var indsat i linien Haderslev-Gram. Et forstærkningsregiment dækkede Haderslev-Ribestillingens vestlige del. En frem-skudt styrke på to regimenter var udsparet og indsat i linien Åbenrå-Løgumkloster med opklaringskommandoer fremme ved selve grænsen. Den tredje division var indsat i kystforsvar i Århus-bugten og på Djursland, det nordligste område, hvor man forventede en tysk landsætning. Vendsyssel og fjordspærringer var sikret af bevogtningsstyrker. Lillebælts-området med broen var sikret af et forstærkningsregiment. Øvelsen forudsatte et tysk søherredømme i Kattegat. Den gav hærens interne begrundelse for størrelsen af "Enhedsværnets" jyske landstyrke. Den underbygger samtidig den på figur 34 vist rekonstruktion af "Plan I". (1)

With forsøger at fremkalde bedring af beredskab og kampkraft

I december gentog With de efter hans mening mest akutte behov, bl.a.

- flere værnepligtige officerer således, at bevogtningsenhederne kunne enkadreres,
- panserværnskanoner til Fodfolkspionerkommandoet samt til cyklistregimentet (2 x 4 stk. 20 mm motorcykelaffuterede piecer),
- befæstningerne ved grænsen og
- forøgelse af hærens fredsstyrke og tjenestetidens længde således, at der kunne etableres en beredskabsstyrke.

Han konstaterede, at han "ikke (vil) hævde, at hæren er ude af stand til at kæmpe som følge af de bestående mangler. Begivenhederne såvel i Spanien som

af en motoriseret fremrykning over bred front fulgt op af infanteri til fods. Angrebets tyngde lå i øst, men på grund af den svage danske modstand kom den ikke til udfoldelse. Som ved krigsspillet i 1938 blev den mest mobile enhed indsat i en fremrykning i Vestjylland med det formål hurtigst muligt at nå operationens væsentligste mål. Det var i april 1940 flyvepladserne ved Ålborg. De skulle erobres senest den 10. april om morgenen. Allerede den 9. om morgenen skulle den største af de to flyvepladser tages af en deling faldskærmsjægere, fulgt op af en lufttransporteret infanteribataljon. Lillebæltsbroen skulle erobres af en sølandsat infanteribataljon - i 1938-krigsspillet havde der her været tale om et regiment. Esbjerg havn skulle tages fra søen af et opklaringskompagni. Den største svaghed i den tyske angrebsstyrke var dens svage ingeniørelement. (3)

Hvis regeringen - som her forudsat - den 5. april havde besluttet at forøge beredskabsstyrken med det hjemsendte personel, ville man have kunnet afslutte sammendragningen af den jyske styrke senest den 8. april. Den ville da have været på ca. 20.000 mand.

For at vurdere Jydske Divisions muligheder, er det imidlertid endvidere nødvendigt at undersøge tilrettelæggelsen af hindretjenesten nærmere. Divisionens pionerbataljon havde to ingeniørkompagnier. De rakte ikke langt. Fodfolkspionerkommandoet var kun nødtørftigt uddannet i etablering af lette hindringer. En væsentlig forudsætning for at kunne etablere hindringer til støtte for en udvigende kamp var rådighed over panserminer. Man havde i februar 1939 indstillet til Krigsministeriet om at få en tildeling af sådanne miner. De var blevet bevilliget i februar 1940, men var endnu ikke tilgået enhederne. De skulle først produceres. (4) En anden forudsætning for en udvigende kamp var heller ikke opfyldt. Fodfolkspionerkommandoet var endnu ikke gået i gang med konverteringen fra let fodfolk til motoriseret panserværn. Med de kun to ingeniørkompagnier var det helt afgørende, at man kunne trække på civile myndigheder i hindretjenesten. Heri lå det væsentligste problem. Man fik rådighed over Grænsegendarmeriet ved en beslutning om at opstille "Bevogtningsstyrken i Sønderjylland" eller ved "overhængende krigsfarer", men de øvrige myndigheder kunne man først trække på ved mobilisering eller måske ved et krigsudbrud.

Behovet for støtte fra civile i hindretjenesten var så omfattende, at Generalkommandoen i januar 1940 havde taget skridt til inddragelse af sognemyndighederne i etableringen af vejspærringer. I forvejen var ødelæggelsen af jernbanestationer Statsbanernes ansvar. Jernbanebroerne var fordelt mellem